

Dzień Edukacji

ELŻBIETA PIOTROWSKA-ALBIN

Ignorantia iuris nocet, Ignorantia legis non exculpat – starorzemie zasady mówiące, że nieznanostwa prawa szkodzi i nie ma usprawiedliwienia, sę zapewne znane wielu dorosłym, ale niekoniecznie dzieciom i młodzieży. Podobnie jest z podstawowym polskim aktem prawnym, czyli Konstytucją RP, oraz ze świadomością praw i obowiązków z niej wynikających.

Już po raz drugi 15 marca obchodzony będzie Dzień Edukacji Prawnej, którego inicjatorem jest Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, a współorganizatorem Fundacja Edukacji Prawnej „Iustitia”. Jego celem jest promocja wiedzy prawnej, rozbudzenie zainteresowania obywateli – w szczególności dzieci i młodzieży – tematyką prawa, a przede wszystkim przybliżenie instytucji wymiaru sprawiedliwości. Na terenie całego

obyczajów, moralności i religii – głównych regulatorów życia społecznego powinien być w umiejętny sposób przybliżany dzieciom i młodzieży. Prawo nie jest abstraktem, ale wynikającymi z wartości zasadami współistnienia społecznego, dlatego jego znajomość jest ważnym elementem budowania społeczeństwa obywatelskiego. Niska świadomość prawna stanowi poważne zagrożenie dla tych wartości, skutkujące problemami osobistymi, brakiem

i powodują wypaczenie obrazu procesu sądowego oraz praw i obowiązków obywateli, prowadząc do niezrozumienia decyzji sądów i w konsekwencji – poczucia niesprawiedliwości. To z kolei powoduje obniżenie zaufania do sądów i sędziów. Zakłęty krąg.

Zajęcia, gry, konkursy

Dzień Edukacji Prawnej to okazja do przyjrzenia się z bliska systemowi prawa i pracy sądów. – *W tym roku w całym kraju w ramach Dni Edukacji Prawnej możliwe będą do zrealizowania wycieczki do sądów, symulacje rozpraw i udział młodzieży licealnej w charakterze publiczności, zwiedzanie budynku sądu i zapoznanie się z jego historią oraz organizacją pracy, debaty i escape room* – wylicza Marta Kiszowara, sędzia Sądu Rejonowego w Białymstoku, członek zespołu edukacyjnego Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”. – *Ponadto planujemy lekcje i spotkania w szkołach lub pogadanki z różnych dziedzin prawa, w tym z udziałem policji i przedstawicieli innych zawodów prawniczych, wizyty na uczelniach wyższych, ale też w przedszkolach, konkursy, np. rysunkowe dla młodszych dzieci, a wiedzy dla starszych, spotkania z nauczycielami, mające przygotować ich do pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie nauczania o zagadnieniach prawa.*

Młodzież, która ceni rywalizację w szczytnym celu, może wziąć udział w konkursach. W 2017 r. charakter



W Białymstoku rozmowy z sędziami spotkały się z dużym zainteresowaniem młodzieży

kraju odbywają się zajęcia z udziałem sędziów, konkursy i gry o charakterze edukacyjnym. Uczniowie mają możliwość uczestnictwa w rozprawach i zwiedzania sądów. Więcej informacji znajdują Państwo na stronie www.edukacja.iustitia.prawo.pl/wydarzenia/dzien-edukacji-prawniczej.

Świadomość prawna

System prawa jest skomplikowaną materią, ale jako jeden z czterech – obok

szacunku do przepisów oraz wymiaru sprawiedliwości. Podstawowe braki wiedzy w przypadku młodzieży mogą prowadzić do niebezpiecznego zbliżenia się do takich naruszeń norm społecznych, które klasyfikowane są jako wykroczenia powodujące wymierzenie kar. Nieznajomość prawa nie jest usprawiedliwieniem.

Najbardziej popularne źródła wiedzy w postaci seriali telewizyjnych nie odzwierciedlają rzeczywistości prawnej, w szczególności sądowej,

Prawnej

ogólnopolski miał konkurs na esej *Trzy najważniejsze prawa człowieka*, pod honorowym patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich dr. Adama Bodnara, uroczyste zakończone w siedzibie RPO. Ogłoszenie tematu i formy tegorocznego konkursu nastąpi 15 marca.

Zapraszamy szkoły do nawiązania kontaktu z lokalnymi sądami powszechnymi w celu zaplanowania udziału uczniów i nauczycieli w Dniu Edukacji Prawnej. Zachęcamy też do śledzenia stron internetowych www.iustitia.pl i www.edukacja.iustitia.prawo.pl. Relację z przebiegu zeszłorocznego święta w 20 miastach Polski znajdują Państwo na stronie www.edukacja.iustitia.prawo.pl/wydarzenia/dzien-edukacji-prawniczej.

O plany na 15 marca, jak też wydarzenia z roku ubiegłego zapytaliśmy sędziów z kilku miast.

kancelarii prawniczych oraz szkół, wzięło udział ok. 4,5 tys. osób. – *Nie byłoby to możliwe bez wysiłku i zaangażowania wielkiej liczby sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, funkcjonariuszy Służby Więziennej, a także szeregowych pracowników sądów, prokuratur, kancelarii oraz jednostek penitencjarnych* – podkreśla Magdalena El-Hagin.

Oprócz młodzieży z oferty I Pomorskiego Tygodnia Edukacji Prawnej mogły skorzystać również osoby dorosłe. W Sądzie Okręgowym w Gdańsku odbyło się szkolenie dla dyrektorów szkół podstawowych poświęcone współpracy szkoły z sądem rodzinnym na tle spraw rodzinnych i nieletnich. Sędziowie wespół z adwokatami

prowadzili też spotkania z seniorami w domach opieki, spokojnej starości i klubach osiedlowych.

– *Ogromne zainteresowanie I Pomorskim Tygodniem Edukacji Prawnej skłoniło nas do podjęcia kolejnych wyzwań. W dniach 20–24.11.2017 r. odbył się II Pomorski Tydzień Edukacji Prawnej* (www.gdansk.so.gov.pl/podsumowanie-ii-pomorskiego-tygodnia-edukacji-prawnej-w-sadzie-okregowym-w-gdansk) – opowiada sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku. – *Wyszliśmy z założenia, że należy ulepszać elementy już działające oraz wzbogacać nasz program o kolejne. Oferta podstawowa bazowała na wydarzeniach z marca, tyle że na większą skalę. Dodatkowo ogłosiliśmy konkurs skierowany do nauczycieli polegający na opracowaniu scenariusza zajęć z zakresu edukacji prawnej. Zorganizowaliśmy także debatę poświęconą kierunkom edukacji prawnej dzieci i młodzieży oraz sposobom ich realizacji z udziałem blisko setki uczniów i nauczycieli.*

REKLAMA

Gdański rozmach

– *Gdańsk działa z rozmachem* – mówi Magdalena El-Hagin, sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku. – *Rozwijając działania na rzecz edukacji prawnej, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, Sąd Okręgowy w Gdańsku, Kuratorium Oświaty w Gdańsku oraz pomorskie korporacje prawnicze zorganizowały w dniach 13–17.03.2017 r. I Pomorski Tydzień Edukacji Prawnej. Dzień Edukacji Prawnej był wówczas punktem kulminacyjnym, wokół którego skupiliśmy szereg wydarzeń przybliżających młodzieży funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości oraz najważniejsze zagadnienia z dziedziny prawa.*

W Gdańsku odbyły się m.in. spotkania z prawnikami w szkołach, dni otwarte sądów i kancelarii, symulacje rozpraw (karnych oraz cywilnych), symulacje rozprawy historycznej (proces czarownicy), pokazy mediacji, konkursy krasomówcze i artystyczne, debaty oksfordzkie i inne. Odzew przerósł najśmielsze oczekiwania organizatorów. Według bardzo ogólnych szacunków w wydarzeniach, które odbyły się na terenie samych tylko sądów,

Krystian Markiewicz (red. naukowy),
Marta Szczocarz-Krysiak (red. naukowy)

Apteczka prawna. Lex bez łez



To pełen przykładów z życia wziętych poradnik, który uczy i przestrzega przed wieloma zagrożeniami czyhającymi współcześnie na młodych ludzi.

Apteczka ma służyć na co dzień, bo prawo wkrada się do każdej dziedziny naszego życia. Szczególnie jednak ma być pierwszą pomocą, gdy pojawiają się kłopoty. Książka zapełnia lukę w programach nauczania dzieci i młodzieży w zakresie edukacji prawnej, ale z powodzeniem może się przydać także dorosłym.

zamów na: www.profinfo.pl

 Wolters Kluwer

Efekt debaty były dwa wnioski ogólne: że takie działania mają sens i że jest jeszcze wiele do zrobienia w tej materii, oraz jeden konkretny: dla pogłębiania wiedzy młodzież potrzebuje zdrowego współzawodnictwa. Dlatego w tym roku w ramach obchodów Dnia Edukacji Prawnej oraz III Pomorskiego Tygodnia Edukacji Prawnej w dniach 12–16 marca w porozumieniu z Kuratorium Oświaty w Gdańsku zorganizowany zostanie Pomorski Turniej Prawniczy – konkurs z podstawowej wiedzy prawniczej z podziałem na kategorie wiekowe: dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i liceów.

Wszelkie informacje znajdują Państwo na stronach internetowych Sądu Okręgowego w Gdańsku w zakładce „Edukacja prawna” oraz Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”. Tam też wskazana jest osoba kontaktowa, do której można zgłaszać chęć wzięcia udziału w wydarzeniach związanych z Pomorskim Tygodniem Edukacji Prawnej, ale również bieżące zapotrzebowanie np. na uczestnictwo uczniów w rozprawie sądowej lub na wizytę sędziego w szkole w ramach całorocznej pracy edukacyjnej sędziów.

Poznańskie zwiedzanie

W trakcie ubiegłorocznego Dnia Edukacji Prawnej dwa poznańskie sądy odwiedziło łącznie ok. 160 licealistów. – W Sądzie Rejonowym Poznań-Stare Miasto uczniowie oprowadzani byli przez sędziów po zabytkowym budynku przy ul. Młyńskiej, pochodzącym z początku XX wieku. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się majestatyczne sale rozpraw, jak też pomieszczenia aresztu, po których przewodnikami byli policjanci sądowi – wspomina Monika Frąckowiak, sędzia Sądu Rejonowego w Poznaniu. – Natomiast w znajdującym się nieopodal budynku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda uczniowie zaproszeni zostali do najnowocześniejszej w Poznaniu sali, na której odbywają się rozprawy w głośnych procesach karnych. Z każdą z grup przeprowadzona została około godzinna pogadanka, podczas której sędzia Monika Frąckowiak zaprezentowała system wymiaru sprawiedliwości w Polsce oraz codzienną pracę sędziów, odpowiadając także na liczne pytania uczniów oraz nauczycieli.

Okazało się, że sądy „od kuchni” mogą być dla młodzieży interesujące, czego potwierdzeniem były prośby samych uczniów o kolejne spotkania.

Nic więc dziwnego, że w tym roku Poznań również włączy się w obchody Dnia Edukacji Prawnej. Do szkół licealnych drogą e-mailową rozesłane zostaną informacje o tym wydarzeniu. W razie zainteresowania ze strony innych szkół informacji udziela Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu (tel. 61 647 36 00).

Warszawskie warsztaty z kryminalistyki

Dzień Edukacji Prawnej na terenie województwa mazowieckiego organizowany był w 2017 r. zarówno w Sądzie Okręgowym w Warszawie, jak i lokalnie w sądach rejonowych. – *Zaprosiliśmy młodzież na rozprawy i spotkania z sędziami. Dostępna była przygotowana przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” publikacja „Lex bez Łez – Apteczka Prawna”, będąca przewodnikiem po prawie dla młodzieży* – mówi Marta Kożuchowska-Warywoda, sędzia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy.

W Sądzie Okręgowym w Warszawie młodzi ludzie mieli możliwość zwiedzenia z profesjonalnym przewodnikiem zabytkowego budynku sądu, uczestniczenia w inscenizowanej rozprawie karnej, wysłuchania wykładu przygotowanego przez adwokatów z okręgowej rady adwokackiej, a także – dzięki współpracy z Fundacją Court Watch – zagrania w grę edukacyjną *Prawopolis*. Również w sądach rejonowych odbyły się wykłady i prezentacje przygotowane przez sędziów, m.in. *Prawa i obowiązki uczestników postępowania przez sądem*. Z kolei w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Woli odbyły się zorganizowane przez doktorantów stołecznej Akademii Leona Koźmińskiego warsztaty z kryminalistyki, podczas których uczniowie zapoznawali się z pracą kryminalistyka i mogli np. samodzielnie pobrać odciski palców.

Białostocka spontaniczność

– W Białymstoku w 2017 r. szkoły zgłaszały się dosyć spontanicznie

do udziału w Dniach Edukacji Prawnej – mówi sędzia Marta Kiszowara. – *A jednak dzięki zaangażowaniu nie tylko sędziów Sądu Rejonowego i Okręgowego w Białymstoku, ale również adwokatów, mediatorów, pracowników naukowych białostockiego Uniwersytetu, artystów plastyków, studentów prawa, fundacji wspierających dziedzinę prawa udało się zrealizować interesujący program.*

Odbyły się warsztaty mediacyjne, debata *Co to jest niezawisłość sędziowska*, prelekcje sędziów i mediatorów w szkołach, konkurs plastyczny wśród najmłodszych uczniów, konkurs na esej na temat *Konstytucja? A po co?* pod patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich.

– *Młodzież reagowała spontanicznie, a jej spostrzeżenia skłaniały do refleksji i przyjmowane były przez praktyków prawa często z podziwem. W pracach plastycznych dzieci wykazały się ogromną wyobraźnią. Rozdaliśmy plakaty i wiele nagród otrzymanych od wydawnictwa Wolters Kluwer oraz zakupionych w ramach środków własnych. Były gry i zabawy. To było rzeczywiste święto prawa. Zdaliśmy sobie wszyscy sprawę, jak bardzo wszystkim uczestniczącym potrzebne są takie wydarzenia, jak duża przyjemność mamy z kontaktu z młodzieżą i dziećmi, kiedy rozmawiamy o prawie* – podsumowuje Marta Kiszowara.

Szkoły zainteresowane udziałem w tym roku w DEP zapraszamy do kontaktu z Sądem Rejonowym w Białymstoku lub na adres e-mail: oddział.bialystok@iustitia.pl.

Z uwagi na swój wiek i dopiero kształtujące się postawy to właśnie młodzież jest szczególnie istotną grupą w kontekście kształtowania kultury i wiedzy prawnej. Dzień Edukacji Prawnej jest znakomitą okazją do zdobycia rzetelnej wiedzy na temat funkcjonowania instytucji prawa oraz wymiaru sprawiedliwości. Zapraszamy.



Elżbieta Piotrowska-Albin
jest wiceprezesem Fundacji Edukacji Prawnej „Iustitia”, pełnomocnikiem zarządu ds. rozwoju edukacji Wolters Kluwer Polska.